

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	25334 Сходознавство
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	25334
Назва ОП	Сходознавство
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Кліш Андрій Богданович, Винарчук Тетяна Валеріївна, Чінена Ольга Віталіївна, Дроздов Віктор Володимирович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	12.03.2024 р. – 14.03.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/032/2023-2024/25334-oriental-studies.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/032/2023-2024/25334-Program-of-expert-visits.pdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Аналіз відомостей про самооцінювання, вивчення документації та проведення акредитаційної експертизи в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (КНУТШ, ЗВО) дають підстави експертній групі (ЕГ) вважати, що освітньо-професійна програма «Сходознавство» спеціальності 032 «Історія та археологія» (ОП) відповідає критеріям оцінювання якості освітньої програми (Критеріям), але наявні окремі недоліки, що є несуттєвими. ОП спрямована на підготовку істориків із фокусом на вивчення історії Сходу та поєднанням з мовною складовою, яка передбачає опанування однієї зі східних мов (турецької або китайської). Програма відзначається високою унікальністю, має новаторський характер та важливе суспільно-політичне значення, оскільки готує фахівців, які можуть сприяти налагодженню ефективної комунікації українського суспільства з країнами Сходу. У ході акредитаційної експертизи ЕГ переконалася, що ЗВО має достатні кадрові й матеріальні ресурси для підготовки таких спеціалістів. Серед переваг програми варто виділити потужний кадровий склад і матеріальну базу, поєднання історичного й мовного компонентів, які взаємодоповнюють один одного, регулярне підвищення кваліфікації та професійної майстерності викладачів, прозорість і публічність ОП. Потребують удосконалення процедури регулярного оновлення й перегляду ОП та освітніх компонентів (ОК), механізми стимулювання здобувачів до участі в програмах міжнародної академічної мобільності, система інформування про принципи й правила академічної доброчесності. За результатами акредитаційної експертизи ЕГ оцінила Критерії 6, 7 за рівнем А, а 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9 – за рівнем В.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. Програма має чіткий фокус на вивченні історії народів та держав Сходу у поєднанні із вивченням східних мов, що дає можливість фахівцям вивчати літературу різного жанру, джерела, а також здійснювати комунікацію із країнами Сходу (Китай, Туреччина). 2. Зміст ОП забезпечує поєднання історичної освіти з акцентом на сходознавчому компоненті із мовною підготовкою. 3. Вибіркові блоки ОК в рамках ОП дозволяють комплексно поглибити мовні навички. 4. У ЗВО розроблено систему консультативно-комунікаційних практик з потенційними абітурієнтами. 5. Діяльність Центру досліджень новітньої історії Китаю та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів спрямована на посилення освітньої та наукової підготовки здобувачів ОП. 6. Позитивною практикою є оприлюднення монографій, навчальних посібників та відеолекцій науково-педагогічних працівників на вебсайті та YouTube каналі кафедри. 7. Висока академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників та відповідність цієї кваліфікації дисциплінам, котрі вони викладають на даній ОП. 8. НПП є активними дослідниками, беруть участь у міжнародних стажуваннях та впроваджують наукові здобутки в освітній процес. 9. Система оцінювання здобувачів вищої освіти спрямована на вимірювання рівня опанування здобувачами результатів навчання, є гнучкою та забезпечує реалізацію принципу академічної свободи під час вибору критеріїв оцінювання. 10. Забезпечення можливостей професійного розвитку викладачів завдяки платформі KNU professionals. 11. Наявність спеціалізованих мультимедійних лабораторій «Китайська мрія» і «Турецький світ» забезпечують необхідними матеріально-технічними ресурсами та навчальною літературою для опанування здобувачами турецької та китайської мови, історії й культури. 12. Матеріальна база ЗВО адаптована для осіб з особливими освітніми потребами та сприяє реалізації принципу безбар'єрності в освіті. 13. Нормативна база ЗВО формує чітку й багатовірневу систему забезпечення якості вищої освіти, розподіляє обов'язки й відповідальність між різними суб'єктами академічної спільноти, сприяє врахуванню інтересів зацікавлених сторін під час перегляду ОП та підвищення якості освіти. 14. На сайті кафедри представлена повна інформація про ОП, у тому числі робочі програми всіх освітніх компонентів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Недоліки, що є несуттєвими, та рекомендації щодо їх усунення: 1. Відсутність практики систематичного аналізу ОП щодо її відповідності тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці, вивчення інтересів та пропозицій стейкхолдерів, у тому числі студентів та викладачів. До кінця поточного навчального року здійснити моніторинг потреб всіх зацікавлених сторін та тенденцій розвитку спеціальності й ринку праці, за результатами якого внести зміни до ОП; уніфікувати формулювання програмних компетентностей і програмних результатів навчання (ПРН) відповідно до стандарту вищої освіти й виділити такі, що відповідають фокусу ОП. 2. Відсутність ОК, який би забезпечував ЗК 4. До кінця навчального року врахувати висловлені випускниками зауваження щодо структури ОП та змісту, зокрема, доцільності в ОП ОК 3 та ОК 6, а також передбачити ОК, що повноцінно забезпечуватиме ЗК 4. 3. Частина робочих програм не містить в переліку рекомендованої літератури сучасні наукові публікації, в тому числі іноземною мовою. До початку навчального року оновити переліки рекомендованої літератури в робочих програмах, доповнивши їх сучасними вітчизняними й іноземними науковими працями за останні п'ять років, в тому числі публікаціями викладачів, що забезпечують ОП. 4. Здобувачі ОП не залучені до участі в програмах академічної мобільності. Робочій групі ОП спільно з Відділом академічної мобільності до кінця календарного року забезпечити можливості участі в програмах академічної мобільності здобувачів у партнерських ЗВО. 5. Інформування здобувачів вищої освіти щодо принципів і правил академічної доброчесності не відповідає вимогам внутрішнього положення (відсутня сторінка «Академічна доброчесність» на вебсайті ЗВО); в нормативних положеннях відсутня процедура перевірки курсових робіт на академічний плагіат. До початку нового навчального року створити на вебсайті ЗВО відповідну інформаційну сторінку, посилити обізнаність здобувачів шляхом включення до ОП компонента або

окремого модуля з академічної доброчесності, встановити чіткі процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат. 6. Моніторинг і перегляд ОП після затвердження редакції 2020 р. не здійснювався. ЕГ рекомендує дотримуватися вимог внутрішнього положення й проводити щорічний моніторинг ОП, на основі якого розглядати питання щодо доцільності перегляду ОП. 7. Результати зовнішнього оцінювання інших ОП за спеціальністю 032 «Історія та археологія» не були взяті до уваги для оновлення даної ОП. ЕГ рекомендує на інституційному рівні оперативно враховувати результати зовнішнього оцінювання за спорідненими ОП у разі наявності схожих недоліків. 8. Не всі нормативні положення, опубліковані на вебсайті університету, затверджені в установленому порядку. ЕГ рекомендує усунути цей недолік в до завершення навчального року. Також доцільно розмістити новий проєкт ОП на сайті кафедри не пізніше ніж за місяць до затвердження його Вченою радою, а після завершення громадського обговорення оприлюднити таблицю пропозицій від стейкхолдерів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Статут КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>) та Стратегічний план розвитку Університету на період 2018-2025 рр. (<https://knu.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan-22-12-12.pdf>) визначають мету та завдання діяльності ЗВО, які полягають у підготовці висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців для освітніх та наукових установ, органів державної влади та управління тощо (Статут), а також формування національної еліти (Стратегічний план). Цілі ОП сформульовані відповідно до місії та стратегії КНУТШ. Метою програми є підготовка фахівців у галузі історії та археології з поглибленим вивченням історії Сходу, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері історії та археології, а також спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з аналізом, перекладом письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації східною мовою (турецькою або китайською), а також підготувати істориків-сходознавців з широким доступом до працевлаштування чи подальшого навчання. ОП сфокусовано на вивченні історії народів та держав Сходу, а також вивченні східних мов.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Перший набір студентів за ОП відбувся у 2015 р. Перша редакція 2018 р. була розроблена з урахуванням проєкту стандарту вищої освіти. Після затвердження стандарту (наказ МОН України № 3575 від 29.04.2020) у 2020 до ОПП були внесені зміни. У цій редакції також було враховано пропозиції зацікавлених сторін, зокрема студентів та роботодавців. Так, було збільшено сходознавчий компонент ОП, з метою підсилення наукового компонента запроваджено вивчення ОК «Науково-дослідна робота історика-сходознавця» та відновлено «Джерелознавчу практику», надано можливість отримати додаткову професійну кваліфікацію «фахівець з перекладу» (або турецької, або китайської мови). Під час зустрічі ЕГ із випускниками, роботодавцями, члени ЕГ переконалися, що у редакції програми 2020 р. було враховано пропозиції стейкхолдерів. Однак, після 2020 року до програми зміни не вносилися. У відомостях про самооцінювання (ВСО) наведено факти спілкування із роботодавцями та іншими стейкхолдерами під час заходів 2016-2019 рр. Під час цих публічних заходів, китайсько-української літньої школи, науково-практичних заходів було отримано пропозиції, які були враховані у програмі 2020 р. Надані витяги із протоколів засідання кафедри №11 від 29.04.2020 та №12 від 04.05.2020 підтверджують обговорення змін до ОП на підставі отриманих пропозицій. Після 2020 р. до ОП зміни не вносилися, підтвердження обговорення отриманих пропозицій від роботодавців, випускників, здобувачів освіти та академічної спільноти ЕГ не виявила. Попри те, щодо на сайті кафедри зафіксовано висловлені оцінки ОП, пропозиції, які виголошувалися під час різних форматів спілкування із роботодавцями, науковцями впродовж 2023 р. не розглядалися, як підстава для змін ОП. Так само не виявлено доказів систематичного збору та аналізу інтересів здобувачів освіти.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

У ВСО зазначено, що ОП враховує трансформацію українського суспільства, завдання інтеграції в освітній, культурний, політичний економічний та правовий європейський та світовий простір. Під час зустрічі роботодавці у спілкуванні з ЕГ присутні наголошували на зростанні актуальності налагодження ефективної комунікації українського суспільства із країнами Сходу, що вимагає фахівців, які знають культурну специфіку країн Сходу, мови та одночасно здатні популяризувати українську культуру й історію. Вплив на геополітичні процеси російського військового вторгнення є очевидним, що своєю чергою не може не впливати на ринок праці та розвиток спеціальностей, які орієнтуються на вивчення історико-культурної спадщини інших країн світу. Висловлені зауваги підкреслюють важливість ОП з її сходознавчим акцентом та водночас вказують на нагальну потребу перегляду ОП з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

За спеціальністю 032 «Історія та археологія» стандарт вищої освіти затверджено 29.04.2020 р. наказом № 575 МОН України. Відповідно до п. 3 ст. 10 Закону України «Про вищу освіту» нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти формулюється в термінах результатів навчання. ОП програма має забезпечувати досягнення всіх результатів навчання, що визначені стандартом. В ОП виявлено відмінності у формулюванні ФК та ПРН від чинного стандарту вищої освіти в частині формулювання нормативних компетентностей та ПРН (ФК 2, ФК 4, ФК 5, ФК 7, ФК 9, ПРН 7, ПРН 12). Водночас навчальний заклад може формулювати узагальнені описи результатів навчання, що охоплюють відповідний перелік компетентностей стандарту. ЕГ проаналізувала структуру ОП, склад ОК та їхніх РП, та дійшла висновку, що ОП забезпечує досягнення РН відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОП має чіткий фокус на вивченні історії народів та держав Сходу у поєднанні із вивченням східних мов, що дає можливість фахівцям вивчати літературу різного жанру, джерела, а також здійснювати комунікацію із країнами Сходу (Китай, Туреччина).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недолік: відсутність практики систематичного аналізу ОП щодо її відповідності тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці, вивчення інтересів та пропозицій стейкхолдерів, у тому числі студентів та викладачів. ЕГ рекомендує до кінця поточного навчального року здійснити моніторинг потреб всіх зацікавлених сторін та тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, а за результатами моніторингу здійснити оновлення ОП. Також ЕГ рекомендує уніфікувати формулювання програмних компетентностей і ПРН відповідно до стандарту вищої освіти й виділити такі, що відповідають фокусу ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП відповідає вимогам підкритеріїв 1.1, 1.4 повністю. Вимоги підкритерію 1.2, 1.3 виконані частково. Визначені цілі ОП відповідають місії та стратегії КНУТШ, фокус програми є унікальним, ОП дає можливість досягти ПРН, які визначено стандартом вищої освіти. Однак ОП потребує оновлення з урахуванням змін у тенденціях розвитку спеціальності та ринку праці, а також потреб зацікавлених сторін. Зазначений недолік є несуттєвим, оскільки може бути усунений в новій редакції ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 загальний обсяг ОП складає 240 кредитів, з яких 164 охоплено обов'язковими компонентами, що складає 68%. Вибірковими дисциплінами охоплено 76 кредити (32%). Таке співвідношення обсягу обов'язкових та вибіркових ОК не порушує чинного законодавства.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП має чітку структуру, ОК логічно пов'язані та у сукупності дозволяють досягти мети та опанувати ПРН. Структурно-логічна схема відображає послідовність та логічні зв'язки між дисциплінами. Визначені стандартом ПРН та компетентності, як загальні, так і фахові, забезпечені обов'язковими ОК. ЗК 5 забезпечено повною мірою ОК 34 в обсязі 17 кредитів, крім того, два вибіркові блоки містять ОК, які спрямовані на вивчення однієї зі східних мов – турецької або китайської. У програмі відсутній окремий ОК, який сфокусований на забезпеченні ЗК 4. Відповідно до матриці ЗК 4 забезпечується ОК 34 та ОК 35, а також дисциплінами із двох вибіркових блоків, що на думку ЕГ є дуже спірним. Досягнення ПРН 10 забезпечується ОК 38, а також залучення студентів до виконання просвітницьких проєктів. Наприклад, під час зустрічі із науково-педагогічним складом ОП, ЕГ отримала інформацію про підготовку відеоматеріалів з історії та культури країн Сходу, які використовують у деяких школах в освітньому процесі. В ОП широко представлена сходознавча частина (ОК 13-33, 35). В ОП не передбачено обов'язкової дисципліни, що спрямована на забезпечення ЗК 2. Проте ЗВО надає широкі можливості здобувачам освіти для активного відпочинку та різноманітних форм спорту. У гуртожитках доступні для студентів тренажерні зали (гуртожиток №7 <https://studmisto.knu.ua/dormitory-7-1>). На початку вересня студенти мають можливість записатися у спортивні секції: аеробіка, шахи, бадмінтон, волейбол тощо (<http://sport.univ.kiev.ua/rozklad/>). Турклуб “Університет” регулярно пропонує велосипедні, лижні та пішохідні походи та інші форми туристичної активності (<https://tcu.kyiv.ua/>). Такий підхід має певні переваги, передусім надає можливість вибору відповідно до індивідуальних уподобань та потреб форми фізичної активності. В ОП сформульовано додаткові до стандарту ФК 13-16 та ПРН 15-18. Також здобувачам освіти пропонується обрати один із двох блоків вибіркових дисциплін, які є підставою для присвоєння професійної кваліфікації. Один блок має назву «Історична тюркологія та переклад» (ФК 17-18 та ПРН 19-20), інший - «Історичне китаєзнавство та переклад» (ФК 19-20 та ПРН 21-22). Досягнення ФК 17, ФК 19, ПРН 19, ПРН 21 забезпечено обов'язковим ОК 35 “Вступ до східного мовознавства”, що передбачає два варіанти РП відповідно до обраного блоку вибіркових дисциплін - турецької або китайської мов. Окрім обов'язкового ОК 35 додаткові ФК та ПРН до вибіркових блоків забезпечуються вибірковими ОК(1 блок - ВК 1.1-1.7, 2 блок ВК 2.1-2.7). Дисципліни охоплюють широке коло теоретичних проблем сходознавства, а також історії та культури країн регіону. Розвиток практичних навичок забезпечують практики (археологічна, джерелознавча та музейна). Програма комплексного атестаційного іспиту спрямована на демонстрацію ПРН, які визначені стандартом. Водночас під час зустрічі ЕГ із випускниками, було висловлено сумніви щодо доцільності у структурі ОП таких компонентів, як ОК 6 «Основи екології» та ОК 3 «Науковий образ світу».

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності, яка визначена як «система знань про історичне минуле України та людства, передусім народів та держав Сходу, причинно-наслідковий зв'язок історичних подій і процесів, тенденції історичного поступу та закономірностей функціонування людського суспільства, особливості формування й побутування історико-культурної спадщини», опанування якою забезпечують ОК 8 «Археологія та преісторія», ОК 9 «Давня, середньовічна та нова історія України», ОК 10 «Новітня історія України», ОК 11 «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки» та інші. Теоретичний зміст предметної області розкривають ОК 13 «Вступ до сходознавства», ОК 20 «Етногенез народів Азії», ОК 33 «Науково-дослідна робота історика-сходознавця», ВК 1.3/2.3 «Теорія та практика перекладу». ОП забезпечена двома мультимедійними аудиторіями «Турецькі світ», «Китайська мрія», студенти мають доступ до мультимедійних інформаційних ресурсів з вивчення мов, бібліотеки, бібліотечно-інформаційних систем.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Положення про освітній процес та Положення про порядок реалізації студентами КНУТШ права на вільний вибір навчальних дисциплін (<https://is.gd/OLUtd>) забезпечують права здобувачів на формування індивідуальної освітньої траєкторії. ОП передбачено 76 кредитів на формування індивідуальної освітньої траєкторії. Індивідуальна

траєкторія формується із двох частин. Перша - вибір блоку дисциплін в межах ОП (58 кредитів). Так, за ОП передбачено два блоки вибіркових дисциплін: 1. Історична тюркологія та переклад; 2. Історичне китаєзнавство та переклад. Проректор з науково-педагогічної роботи А. Гожик пояснив, що кожен із блоків являє собою цілісність логічно пов'язаних ОК, успішне опанування якими є однією з умов присвоєння професійної кваліфікації. Разом з тим, здобувач має право відмовитись від дисципліни із блоку й обрати будь-яку дисципліну з інших ОП, іншого освітнього рівня тощо. У такому разі кваліфікація присвоєна не буде. Така модель є інноваційною, яка дає можливість поглибити теоретичні знання та практичні навички в межах спеціальності та набутти професійної кваліфікації. Водночас право на індивідуальний вибір студента не заперечується. Друга - здобувач освіти обирає із переліку дисциплін по за ОП (18 кредитів). Права здобувача не обмежуються рекомендованим списком та може обрати будь-яку дисципліну (іншої ОП, факультету, освітнього рівня). Положенням про порядок реалізації визначено умови, за яких студентом може бути відмовлено у реалізації його вибору (п. 2.3), зокрема, на підставі встановлених меж мінімальної кількості для дисциплін із переліку вільного вибору 25 осіб.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

До переліку обов'язкових ОК включено практики: ОК 36 «Археологічна практика», ОК 37 «Джерелознавча практика», ОК 38 «Музейна практика». Археологічна навчальна практика охоплює 3 кредити та проводиться в археологічних експедиціях КНУТШ, Інституті археології НАН України. Джерелознавча практика проходить на базі Інституту сходознавства НАНУ. Метою цієї практики є поглиблення теоретичних знань джерел з історії та культури Сходу, а також набуття практичних навичок історико-джерелознавчої роботи. Музеєзнавча практика проходить в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Під час практики студенти закріплюють теоретичні знання, набувають практичних навичок, формуються компетентності (вміння структурувати текст екскурсії, використовувати музейні колекції як історичне джерело, вміння поєднувати історичний матеріал з педагогічною складовою). Роботодавці на зустрічі з ЕГ підтвердили тісну співпрацю із кафедрою з питань практичної підготовки за ОП.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Окрім набуття «soft skills» через ОК (ОК 1 «Вступ до університетських студій», ОК 4 «Суспільно-політичні студії», ОК 5 «Філософія», ОК 7 «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності»), здобувачі мають можливість формувати соціальні навички через органи студентського самоврядування та на численних заходах, які організовують університет та факультет. Здатність працювати в команді та критичних умовах, брати на себе відповідальність формується під час навчальних практик. Під час зустрічі зі студентським активом, ЕГ переконалася у тому, що соціальні навички на факультеті та в цілому в університеті також формуються через органи студентського самоврядування (лідерство, креативність, відповідальність). На сайті Студентського парламенту КНУТШ (<http://sp.knu.ua>) розміщено інформацію про заходи, серед яких чимало просвітницького характеру, зустрічей з відомими та цікавими особистостями, представниками бізнесу, політиками, обговорення питань гендерної рівності, психологічної підтримки тощо. Департамент молоді та спорту КМДА спільно з громадською організацією «АЛЬФА СЕЛФ ДЕФЕНС» реалізували проєкт «Захисники Києва», під час якого студент за бажанням набуватимуть основ військової підготовки (<https://knu.ua/news/13125>). Студенти навели приклади ініціатив, які підтримала адміністрація факультету та університету. Це волонтерська діяльність, організації збору допомоги для студентів із родин, які постраждали внаслідок війни, просвітницькі проєкти тощо. Студенти здатні розв'язувати критичні ситуації, наприклад, напруження та конфлікти у студентському середовищі тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. За умови виконання вимог здобувачу освіти присуджується професійна кваліфікація 3119 Стажист-дослідник (історія) та Фахівець з перекладу (турецька або китайська мова). Умовами для присудження професійної кваліфікації Стажист-дослідник є середнє значення успішності не нижче 75 балів за дисциплінами вибіркового блоку, джерелознавчої та музейної практик. Для кваліфікації Фахівець з перекладу – середнє значення оцінок не нижче 75 з ОК «Вступ до східного мовознавства», «Східна мова (базовий та середній рівень)», «Теорія та практика перекладу», «Виробнича практика», атестаційний іспит з фахового перекладу.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальне навантаження рівномірно розподілено між семестрами та роками навчання. Аудиторна та самостійна робота здобувачів освіти регулюється Положенням про організацію освітнього процесу та в рамках ОК самостійна

робота має охоплювати 50-67% загального часу дисципліни. Самостійна робота включає індивідуальні завдання, підготовку курсової роботи. Під час зустрічей викладачів та адміністрація засвідчили, що скарг на надмірне навантаження від студентів не надходило, так само як в рамках опитування фактів незадоволення навантаженням не виявлено.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОП забезпечує поєднання історичної освіти з акцентом на сходинковому компоненті із мовною підготовкою. Успішне виконання вимог є підставою для присвоєння професійної кваліфікації. Вибіркові блоки ОК в рамках ОП дозволяють комплексно поглибити мовні навички.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Недолік: відсутність ОК, який би забезпечував ЗК 4. Заявлені ОК викликають сумніви щодо можливості в рамках визначених ОП повною мірою забезпечити ЗК 4. ЕГ рекомендує до кінця навчального року врахувати висловлені випускниками зауваження щодо структури ОП та змісту, зокрема, доцільності в ОП таких ОК як ОК 3 та ОК 6, а також передбачити ОК, що повноцінно забезпечуватиме ЗК 4.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП відповідає вимогам підкритеріїв 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8 повністю. Вимоги підкритерію 2.2 виконані частково. ОП має структуру та зміст, які відповідають сформульованій предметній області та фокусу ОП. Здобувачі освіти мають можливість реалізувати право на формування індивідуальної освітньої траєкторії. Виявлені недоліки мають несуттєвий характер, які в цілому не впливають на якість ОП та не перешкоджають досягненню передбачених програмних результатів навчання. Виявлені недоліки можуть бути усунені до кінця навчально року, а сформульовані ЕГ рекомендації сприятимуть покращенню ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до КНУТШ у 2023 році оприлюднені на офіційному сайті ЗВО, сайтах факультету й кафедри (<https://vstup.knu.ua/rules>; <http://www.history.univ.kiev.ua/abituriyentam-2/osvitnij-riven-bakalavr/>; http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=281&Itemid=181). На офіційному вебсайті присутній перелік спеціальностей та конкурсних предметів, спеціальні умови вступу, вартість та термін навчання. Прийом здійснюється на основі документів про повну загальну середню освіту/молодшого спеціаліста/бакалавра та на підставі результатів НМТ 2023 та 2022 рр. також ЗНО 2020, 2021 рр., та розгляду мотиваційних листів згідно з чинними правилами прийому до ЗВО. Правила прийому є чіткими й зрозумілими, не мають дискримінаційних положень. Інтерфейс вебсайту є зручним та забезпечує швидкий пошук необхідної інформації. Також для комунікації з потенційними абітурієнтами створено консультативний центр Приймальної комісії існує telegram-бот «Консультант абітурієнта історичного факультету» (https://t.me/Abithist_bot). Правила прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства прописані в загальноуніверситетському положенні

(<http://surl.li/jjsur>), що розміщено у вільному доступі на вебсайті ЗВО (<https://vstup.knu.ua/rules>), та не має дискримінаційного характеру.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вступ на ОП здійснюється згідно з чинним законодавством та Правилами вступу КНУТШ 2023 року (<http://surl.li/mmaxw>). Вагові коефіцієнти оцінок предметів НМТ встановлені у Правилах вступу КНУТШ згідно з наказом МОН України №276 від 15.03.2023 року (українська мова та математика - 0,25; історія України та іноземна мова - 0,5; біологія, хімія, фізика - 0,2). Правила прийому на ОП затверджуються щорічно протягом місяця після оприлюднення наказу МОН про правила вступу приймальною комісією КНУТШ.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти регламентовано низкою положень, а саме: Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ (п. 11) (https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022-with-changes.pdf), Наказом ректора Про затвердження Порядку проведення в КНУТШ атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_atestaciya_PK_2016.jpg); Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у КНУТШ (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk); Порядком поновлення та переведення здобувачів вищої освіти (студентів, слухачів, курсантів) у КНУТШ (<http://vstup.univ.kiev.ua/userfiles/files/instruction.pdf>); Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУТШ (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk). Всі нормативні документи знаходяться у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО. Виходячи з наявних нормативних документів процедура визнання результатів навчання отриманих в інших навчальних закладах та під час мобільності є чіткою та зрозумілою. У відомостях про самооцінювання вказано, що випадків перезарахування результатів навчання за даною ОП не було. Під час опитування фокус-груп ЕГ також не виявила випадків перезарахування результатів навчання.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів отриманих у неформальній та/або інформальній освіті регулюються Положенням про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271>), що розміщено на офіційному сайті. Відповідно до положення, процедура перезарахування результатів навчання у неформальній/інформальній освіті передбачає формування пакета документів: заява на ім'я ректора, декларацію про попереднє неформальне/інформальне навчання та додаткові документи, що підтверджують наведену інформацію у вищезазначених документах. Загальний обсяг ЄКТС для перезарахування не перевищує 25% від відповідної освітньої програми. Здобувачі проінформовані про дану процедуру. Практик застосування даного положення на ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У ЗВО розроблено систему консультативно-комунікаційних практик з потенційними абітурієнтами: консультативний центр Приймальної комісії, telegram-бот «Консультант абітурієнта історичного факультету». Інтерфейс сторінки Приймальної комісії на офіційному сайті КНУТШ розроблено з урахуванням можливих запитів від абітурієнтів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: відсутність практик отримання здобувачами неформальної/інформальної освіти та участі в програмах міжнародної академічної мобільності. ЕГ рекомендує: до кінця календарного року провести зі

студентами заходи, які б роз'яснювали можливості врахування результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, а також удосконалити механізми інформування про можливості міжнародної академічної мобільності на рівні факультету й кафедри.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОП відповідає вимогам підкритеріїв 3.1 і 3.2. Вимоги підкритеріїв 3.3 і 3.4 виконані частково. ЕГ вважає відсутність практик перезарахування результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, й отриманих у неформальній освіті, слабкими сторонами, оскільки нормативне регулювання зазначених можливостей відповідає чинному законодавству, є чітким і зрозумілим.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Положення про організацію освітнього процесу КНУТШ визначає основні форми організації освітнього процесу й види навчальних занять (Розділ 4), надаючи науково-педагогічним працівникам (НПП) автономію у виборі форм і засобів донесення матеріалу до здобувачів освіти. Навчальний план передбачає такі види навчальних занять як лекції, семінарські, практичні й консультації. Аналіз Таблиці з відомостей про самооцінювання свідчить, що НПП використовують традиційні методи навчання (лекція, семінар, практичне заняття, самостійна робота). Проте в робочих програмах навчальних дисциплін (РПНД) конкретизовано види роботи на семінарському/практичному занятті та самостійної роботи студентів, визначено їхній зв'язок з результатами навчання, вказано співвідношення результатів навчання дисципліни з ПРН. Під час роботи на семінарському занятті застосовується переважно усне опитування (у 2023/24 н. р. навчання відбувається в очному форматі). Індивідуальні завдання, крім рефератів, включають підготовку есе (ОК 01, ОК 11, ОК 17, ОК 20, ОК 24), укладання конспектів першоджерел (ОК 04), складання реферативно-аналітичних таблиць (ОК 08), проведення тестувань (ОК 09), письмового колоквиуму (ОК 16) та підготовка академічних текстів (ОК 23). Обрання одного з вибіркового блоків передбачає мовну підготовку з турецької або китайської мов. Основним видом занять для мовних дисциплін є практичні заняття, під час яких студенти виконують практичні завдання, готують аналітичні доповіді та проєктні роботи. Переважно здобувачі позитивно оцінюють якість викладання на ОП, про що свідчать результати опитування у 2023 р., в якому взяли участь 8 респондентів (<http://surl.li/rqbha>). Під час зустрічей з адміністрацією, НПП та здобувачами вищої освіти ЕГ переконалася в тому, що в ЗВО забезпечено принципи академічної свободи та студентоцентризму. НПП не обмежені у виборі форм індивідуальної роботи, методів і критеріїв оцінювання та враховують специфіку навчального курсу під час їхнього обрання. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати теми індивідуальних завдань і курсових робіт (орієнтовний перелік курсових робіт розміщено на вебсторінці кафедри https://for.history.knu.ua/?page_id=3429).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Згідно з п. 6.3 Положення про організацію освітнього процесу КНУТШ, до документів, які формують науково-методичне, навчально-методичне та організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу та мають бути оприлюднені у відкритому доступі, належать, крім нормативних документів й описів ОП, робочі програми всіх обов'язкових і вибіркового навчальних дисциплін, методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, самостійного опрацювання фахової літератури, підготовки курсових і кваліфікаційних робіт (проєктів) та інші матеріали, що визначені рішенням Науково-методичної ради факультету. Описи ОП 2018 і 2020 рр. та усі робочі програми обов'язкових і вибіркового компонентів оприлюднені на вебсайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (https://for.history.knu.ua/?page_id=3429). Проте не оприлюднено методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи. Водночас п. 6.4 Положення містить обмеження оприлюднення науково-методичних матеріалів з міркувань захисту прав інтелектуальної власності та/або забезпечення якості й об'єктивності оцінювання (підручники та навчальні посібники, методичні матеріали до лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять, навчальні та робочі навчальні плани, програми практик, навчально-методичні комплекси, засоби діагностики). Хоча ЗВО встановлює обмеження на оприлюднення навчально-методичних комплексів, частина з них розміщена на сайті історичного факультету (<http://www.history.univ.kiev.ua/materiali-dlya-studentiv/>). Навчально-методичні праці оприлюднено також на сайті

кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (https://for.history.knu.ua/?page_id=4201). Під час зустрічі з адміністрацією факультету було роз'яснено, що оприлюднення навчальної літератури у відкритих ресурсах здійснюється за бажанням НПП і не порушує їхнє право на академічну свободу. Основною формою інформування про цілі, зміст дисципліни та критерії оцінювання є РПНД. Змістовно РПНД є формалізованими й не конкретизують зміст лекційних, семінарських і практичних занять та індивідуальних завдань. Проте детальну інформацію про зміст курсу, завдання, форми й критерії оцінювання студенти отримують через Google Classroom. ЕГ під час резервної зустрічі переконалася, що електронні класи містять рекомендовану літературу й навчальний контент. Публічні лекції викладачів оприлюднені на вебсайті кафедри в рамках діяльності Центру досліджень новітньої історії Китаю (https://for.history.knu.ua/?page_id=3975) та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів (https://for.history.knu.ua/?page_id=4001). Під час зустрічі зі здобувачами вони підтвердили, що інформація про зміст дисципліни та критерії оцінювання повідомляються на першому занятті.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ОП передбачає розвиток дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти. На кожному курсі, крім першого, передбачена підготовка курсових робіт, які пов'язані з обраним напрямом (історія Китаю або Туреччини). Водночас у переліку курсових робіт, розміщеному на сайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (<http://surl.li/rrrfrp>) присутні теми з історії інших країн Сходу, що суперечить навчальному плану. Залученість здобувачів до науково-дослідної діяльності відбувається під час практик (ОК 36-38), а також ОК 33 «Науково-дослідна робота історика-сходознавця». Викладачі впроваджують в освітній процес власні наукові результати (ОК 08, ОК 16, ОК 18, ОК 19, ОК 20, ОК 27, ОК 28, ОК 29, ОК 32), однак переліки рекомендованої літератури не завжди містять публікації НПП, що забезпечують викладання цих ОК. Здобувачі ОП залучаються до діяльності Центру досліджень новітньої історії Китаю та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів, зокрема готують відеопроєкти з китаєзнавства (https://for.history.knu.ua/?page_id=3986) та тюркології (https://for.history.knu.ua/?page_id=4059), беруть участь у наукових заходах (https://for.history.knu.ua/?page_id=3964, https://for.history.knu.ua/?page_id=4012). Результати наукових досліджень здобувачі можуть представити на щорічній конференції для студентів «Шевченківська весна» (<http://www.history.univ.kiev.ua/2023/02/17/prijom-zayavok-na-xxi-shevchenkivsku-vesnu-rozpochato/>) та наукових конференціях, організованих кафедрою нової та новітньої історії зарубіжних країн (https://for.history.knu.ua/?page_id=1015). На підставі отриманих під час бесід з фокус-групами, аналізу відомостей про самооцінювання та вебсайту кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн, ЕГ дійшла висновку, що ЗВО забезпечує поєднання навчання та досліджень відповідно до заявленого рівня вищої освіти та цілей ОП.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Процедури розроблення, затвердження й моніторингу РПНД передбачені п. 2.11 Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу КНУТШ. Відповідальність за забезпечення якості й регулярний моніторинг РПНД покладається на гарантів ОП, завідувачів кафедр, науково-методичні комісії, заступників деканів факультетів з навчальної роботи. Робочі програми укладаються НПП й затверджуються на навчальний рік з можливістю пролонгації на два навчальні роки. Аналіз змісту РПНД засвідчив наступне: РПНД були затверджені у 2021 р. (ОК 06 у 2022, ОК 37 у 2023) і пролонговані на 2023/24 навчальний рік; у переліках рекомендованої літератури РПНД для ОК 02, ОК 04, ОК 06, ОК 08, ОК 14, ОК 17, ОК 21, ОК 23, ОК 27, ОК 33 та ОК 35 відсутні праці за останні п'ять років; у переліках додаткової літератури багатьох РПНД наявні російськомовні праці та застаріла література; частина РПНД не містить іншомовних наукових праць в переліках рекомендованої літератури.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У ЗВО ухвалено Стратегію інтернаціоналізації (<https://international.knu.ua/wp-content/uploads/2024/01/strategiya-internacionalizaciyi-1.pdf>), яка визначає пріоритетні цілі в освітній діяльності, науковій діяльності, у сфері передачі знань і технологій, міжнародній академічній мобільності та інтернаціоналізації “вдома”. Аналіз відомостей про самооцінювання, вебсайту кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн й опитування фокус-груп дає підстави ЕГ вважати, що НПП активно долучаються до міжнародних стажувань і проєктів та ознайомлюють здобувачів зі світовими науковими здобутками з історії країн Сходу. Зокрема, викладачі О. Машевський, Н. Городня, С. Рижов, О. Купчик, проходили стажування в закордонних освітніх і наукових установах, а О. Комаренко був стипендіатом імені Фулбрайта (підтвердження завантажено до ІС). О. Купчик та В. Рубель є членами редколегій закордонних наукових журналів. Міжнародна співпраця здійснюється в рамках діяльності Центру досліджень новітньої історії Китаю та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів. З метою розвитку й координації міжнародної академічної мобільності функціонує Відділ академічної мобільності, на сайті якого (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>) розміщено нормативні документи, перелік міжнародних програм та інформацію про умови участі в цих програмах. Здобувачі вчасно отримують інформацію про можливості академічної мобільності як за допомогою

інформаційних ресурсів, так і завдяки діяльності координатора з питань академічної мобільності на історичному факультеті. Втім випадків участі здобувачів ОП у програмах академічної мобільності не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Діяльність Центру досліджень новітньої історії Китаю та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів спрямована на посилення освітньої та наукової підготовки здобувачів ОП. Позитивною практикою є оприлюднення монографій, навчальних посібників та відеолекцій НПП на вебсайті та YouTube каналі кафедри. НПП є активними дослідниками, беруть участь у міжнародних стажуваннях та впроваджують наукові здобутки в освітній процес.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки: частина РПНД не містить в переліку рекомендованої літератури сучасні наукові публікації, в тому числі іноземною мовою; здобувачі ОП не залучені до участі в програмах академічної мобільності. ЕГ рекомендує: до початку навчального року оновити переліки рекомендованої літератури в РПНД, доповнивши їх сучасними вітчизняними й іноземними науковими працями за останні п'ять років, в тому числі публікаціями викладачів, що забезпечують ОП; робочій групі ОП спільно з Відділом академічної мобільності до кінця календарного року забезпечити можливість участі в програмах академічної мобільності здобувачів у партнерських ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП відповідає вимогам підкритеріїв 4.1, 4.2, 4.3 повністю. Вимоги підкритеріїв 4.4 і 4.5 виконані частково. Несуттєві недоліки: - відсутність в багатьох робочих програмах переліків сучасної наукової літератури. Проте процес оновлення робочих програм відбувається регулярно й недолік може бути усунено до початку нового навчального року; - здобувачі ОП не залучені до участі в програмах академічної мобільності. Попри відсутність таких випадків на ОП, ЗВО забезпечує розвиток академічної мобільності як складову інтернаціоналізації та має партнерські відносини з багатьма університетами світу. Тому цей недолік може бути усунено до кінця календарного року.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми та методи оцінювання здобувачів вищої освіти чіткі, зрозумілі та спрямовані на визначення досягнень у навчанні у різних аспектах освіти. Нормативні форми контрольних заходів та опис критеріїв оцінювання закріплені у відповідних офіційних нормативних документах, таких як Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022-with-changes.pdf), Концепція впровадження дистанційного навчання в освітній процес КНУТШ (https://drive.google.com/file/d/1K3VxQAMQoTK6CvJZ2peA_yua5sEmqXk9/view), Положення про порядок перезарахування результатів навчання у КНУТШ (http://mobility.knu.ua/?page_id=798&lang=uk) та РПНД, які доступні на вебсайті кафедри. ЕГ переконалася, що система оцінювання в ЗВО спрямована на вимірювання досягнення різних результатів навчання за ОК (відсоткові значення сукупної оцінки за певний результат навчання визначено в РПНД). Система оцінювання є накопичувальною, шкала оцінювання та формування підсумкової оцінки детально регламентовані в РПНД. Водночас НПП не обмежені у виборі критеріїв оцінювання, мають академічну свободу у встановленні порогових балів оцінки за виконання різних завдань. Опитування здобувачів вищої освіти підтвердило, що форми та методи контрольних заходів є зрозумілими, доступними та вчасно повідомляються. Студенти також підтвердили, що на початку кожного курсу викладачі оголошують та пояснюють форми поточних та підсумкових контрольних заходів, а також критерії оцінювання знань, умінь та навичок. Під час роботи експертної групи з науково-педагогічним персоналом було встановлено, що серед методів контролю, які використовуються, є усне та письмове опитування, тестування, перевірка результатів виконання проєктів, практичних завдань та творчих

завдань. Форми контролю враховують студентоцентрикований та індивідуальний підходи в організації освітнього процесу.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Згідно зі Стандартом вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 032 «Історія та археологія», атестація здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи або атестаційного іспиту. ОП передбачає проведення атестації у формі атестаційного іспиту з історії та археології, а також додаткового іспиту з фахового перекладу, що є аргументованим, ураховуючи акцент на поєднання історичної підготовки з набуттям мовних навичок. Програму кваліфікаційного іспиту розміщено на вебсайті кафедри (<http://surl.li/rvlzl>). Аналізуючи програму атестаційного екзамену з історії та археології, експертною групою встановлено, що вона переважно скерована на перевірку ПРН, визначених в ОП. Атестаційний екзамен з фахового перекладу (турецька або китайська мова) перевіряє сформованість мовних компетентностей, а його успішне проходження (отримання не нижче 75 балів) є умовою присвоєння професійної кваліфікації «фахівець з перекладу».

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Проведення контрольних заходів регулюється графіком навчального процесу, який визначає календарні терміни екзаменаційних сесій. Здобувачі вищої освіти мають доступ до цього графіку через вебсайт ЗВО. Порядок та система оцінювання визначаються в РПНД. Крім того, чітко встановлені умови допуску здобувачів вищої освіти до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни. У Положенні про організацію освітнього процесу в КНУТШ визначені умови та порядок повторного складання екзаменів у випадку отримання здобувачем незадовільної оцінки. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється після завершення екзаменаційної сесії в терміни, що встановлюються факультетом. У випадках, коли є поважні причини, за зверненням здобувача освіти ліквідація академічної заборгованості може бути перенесена на новий навчальний семестр, що підтверджується відповідним розпорядженням декана факультету. Повторне складання іспитів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз перед викладачем, а другий - перед комісією. У випадку виникнення конфлікту інтересів, він регулюється відповідно до Порядку вирішення конфліктних ситуацій КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>). Прозорість проведення контрольних заходів, порядку повторного проходження контролю, оскарження процедури та результатів, а також об'єктивність екзаменаторів були підтверджені здобувачами вищої освіти під час їхнього опитування. Під час зустрічей встановлено, що конфліктних ситуацій або випадків на ОП не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика дотримання академічної доброчесності нормативно закріплена в низці документів, таких як Етичний кодекс університетської спільноти (<https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності (<http://surl.li/ruwuk>), Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1352/>), Ухвала Вченої ради КНУТШ «Вимоги етичної компетентності та запобігання неетичної поведінки представників університетської спільноти»: (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1733>) тощо. Ці документи визначають систему забезпечення академічної доброчесності, процедури виявлення порушень та відповідальність за них. У 2019 р. була створена Постійна комісія Вченої ради з питань етики (<https://senate.knu.ua/?p=1073>), яка розглядає порушення принципів і норм Етичного кодексу. Склад комісії та план її роботи розміщено на сайті ЗВО (<http://surl.li/ruxbc>). У контрактах НПП передбачено неприпустимість порушення етичних принципів і норм, а серед підстав його розірвання є порушення положень Етичного кодексу. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі продемонстрували знання принципів і правил академічної доброчесності. На думку ЕГ, система інформування здобувачів про академічну доброчесність потребує вдосконалення. Зокрема, на сайті ЗВО відсутня сторінка «Академічна доброчесність», наявність якої передбачена внутрішнім положенням. У відомостях про самооцінювання зазначено, що в ОК «Науково-дослідна робота історика-сходознавця» розглядаються питання дотримання академічної доброчесності, проте аналіз РПНД виявив, що серед тем та рекомендованої літератури відсутні такі, що інформують здобувачів про принципи й правила академічної доброчесності. Експертна група також переконатися, що ЗВО має систему перевірки на академічний плагіат, у тому числі технічні засоби перевірки академічних текстів (сервіс Unicheck). Водночас у Типовому положенні про курсові та кваліфікаційні роботи

(<https://drive.google.com/file/d/1X7SQP3jXoofCBgl7wpqrHAc8ijgAsrZM/view>) не визначено процедуру перевірки курсових робіт на академічний плагіат.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Система оцінювання здобувачів вищої освіти спрямована на вимірювання рівня опанування здобувачами результатів навчання й передбачає відсоткові значення сукупної оцінки за конкретний результат навчання, зазначений в РПНД. Водночас система оцінювання є гнучкою та забезпечує реалізацію принципу академічної свободи під час вибору НПП критеріїв оцінювання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки: інформування здобувачів вищої освіти щодо принципів і правил академічної доброчесності не відповідає вимогам внутрішнього положення; в нормативних положеннях відсутня процедура перевірки курсових робіт на академічний плагіат. ЕГ рекомендує до початку нового навчального року створити на вебсайті ЗВО сторінку «Академічна доброчесність», посилити обізнаність здобувачів шляхом включення до ОП компонента або окремого модуля з академічної доброчесності, встановити чіткі процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП відповідає вимогам підкритеріїв 5.1, 5.2, 5.3 повністю. Вимоги підкритерію 5.4 виконані частково. Недоліки є несуттєвими, оскільки в ЗВО розроблено дієву систему забезпечення дотримання академічної доброчесності, а усунути невідповідність внутрішньому положенню й уточнити процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат можна до початку навчального року.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Всі викладачі, що беруть участь у впровадженні ОП, мають науковий ступінь доктора або кандидата історичних наук. При виборі дисциплін береться до уваги відповідність наукових інтересів викладача до предметів, які він викладає. Інформація, надана у відомостях про самооцінювання щодо академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, є достовірною. Інформація про академічну кваліфікацію викладачів кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн опублікована на вебсайті (https://for.history.knu.ua/?page_id=80). ЕГ переконалася, що кваліфікація науково-педагогічних працівників, що беруть участь у реалізації ОП, відповідає спрямованості програми та сприяє досягненню її цілей та результатів навчання. НПП кафедри багаторазово отримували гранти, проходили стажування за кордоном та публікували статті у міжнародних наукових виданнях, у тому числі включених до баз даних Scopus та WoS, а також брали участь у міжнародних конференціях. Під час відеозустрічей студенти акцентували на високому рівні викладання навчальних дисциплін. З їхнього боку відсутні скарги на якість надання освітніх послуг.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

ЕГ переконалася, що процедури конкурсного добору НПП чітко регламентовані в Положенні про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників (<https://science.knu.ua/upload/iblock/35d/35d232242b24a0d67b42a49bea2b2ea7.pdf>), яке встановлює вимоги до кандидатів та процедури подання документів для участі в конкурсі. Крім того, кафедра може запросити учасників

конкурсу провести відкриту лекцію, результати якого враховуються при прийнятті рішення про рекомендацію до участі в конкурсі. Кандидатури розглядаються на засіданні кафедри, під час якого обговорюються питання, що впливають на рівень професіоналізму претендентів, а потім члени кафедри голосують за рекомендації до участі в конкурсі. Також враховується практика аналізу звітів про попередню роботу на відповідній посаді. В умовах воєнного стану підписуються однорічні договори. Процедура рейтингового оцінювання в ЗВО не застосовується під час конкурсного добору у зв'язку з високим розмаїттям наукових галузей, що розвиваються в університеті, для яких важко підібрати уніфіковані рейтингові показники. Втім, ЕГ вважає, що процедури рейтингування можна було б застосувати окремо по факультетах для отримання цілісної картини ефективності наукової, освітньої та організаційної діяльності викладачів, що сприяло б більшій прозорості конкурсного добору.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час своєї роботи експертна група переконалась у залученні роботодавців до організації та проведення освітнього процесу. Університет надає можливість залучення роботодавців до викладання й участі у роботі екзаменаційних комісій за оплату за годину праці або за сумісництвом. Основні форми співпраці в рамках ОП включають проведення зустрічей, участь у конференціях і круглих столах в установах, таких як Інститут всесвітньої історії НАН України й Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. Під час зустрічей з роботодавцями було виявлено, що вони надають методичні рекомендації та обговорюють результати практики, висловлюють свої побажання щодо поліпшення процесу організації та проведення навчальних занять, а також щодо підготовки студентів та шляхів удосконалення цього процесу. Роботодавці також залучені до організації археологічної (Інститут археології НАН України), джерелознавчої (Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України) та музеєзнавчої практик (Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків), забезпечуючи відповідні практичні бази.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До аудиторних занять на ОП залучаються професіонали-практики шляхом зарахування на частину ставки й погодинної оплати їх праці, а також за сумісництвом. Фахівцям-практикам надається дозвіл на читання лекцій незалежно від наявності у них наукового ступеня. На ОП працює знаний китайст, доцент В. Урусов, який є членом правління ГО «Українська асоціація китаєзнавців», експерт Української служби Міжнародного радіо Китаю (2008–2015). Завдяки цій роботі інноваційно-компетентнісі впровадження в КНУТШ оперативно долучаються до освітнього середовища ОП і навчального процесу. Доцент М. Таран є членом Української асоціації китаєзнавців, головою Української асоціації американістики, експертом з китайсько-американських відносин, відносин країн Сходу із США. Під час зустрічі з викладачами та студентами, ЕГ виявила, що студентам надається можливість відвідувати гостьові лекції провідних вчених в галузі сходознавства.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Процедура підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників регламентується у Положенні про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників КНУТШ (<http://surl.li/rbrfo>). НПП, які забезпечують викладання курсів за освітньою програмою, мають можливість проходити підвищення кваліфікації як у ЗВО України, так і за кордоном, що підтверджується відповідними документами. Під час зустрічі експертної групи з викладацьким персоналом встановлено, що кожен викладач може вільно обирати місце та напрям підвищення кваліфікації. Можливість підвищити свій кваліфікаційний рівень можна здійснити в Інституті післядипломної освіти при КНУТШ, а також за допомогою програм, що надаються Відділом академічної мобільності та Відділом міжнародних зв'язків КНУТШ. Інститут післядипломної освіти регулярно реалізує програми підвищення кваліфікації (<http://www.ipe.knu.ua/kalendar-podij.html>) й формує річний план підвищення кваліфікації та стажування НПП (<http://www.ipe.knu.ua/stazhuvannya-npp-knu-im-tarasa-shevchenka.html>). ЕГ відзначає, що ЗВО забезпечує широкі можливості професійного розвитку викладачів завдяки платформі KNU professionals, про що свідчить сторінка в соціальній мережі <https://www.facebook.com/KNUprofessionals>. Зокрема, платформа включає програму підвищення кваліфікації Digital skills Pro (розвиток цифрових компетентностей викладачів), тренінги для гарантів ОП й НПП (KNU Teach Week), інтенсивні курси («Налаштування та безпека хмарних середовищ»), безплатний розмовний клуб для викладачів ЗВО у рамках програми Virtual Educator Project тощо.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Правила стимулювання НПП визначаються у Положенні про стимулювання співробітників КНУТШ за результатами наукової діяльності, а також у розпорядженні ректора щодо створення комісії з матеріального заохочення (<http://science.univ.kiev.ua/news/official/3247/>). З метою підтримки розвитку викладацької майстерності,

університет щорічно проводить конкурс на звання кращого викладача факультету «Кращий викладач року». Гарантам ОП окрім матеріального заохочення зараховується 50 годин навантаження.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників та відповідність цієї кваліфікації дисциплінам, котрі вони викладають на даній ОП. Забезпечення можливостей професійного розвитку викладачів завдяки платформі KNU professionals.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП відповідає вимогам усіх підкритеріїв. До взірцевих практик можна віднести систему підвищення кваліфікації та розвитку професійної майстерності KNU professionals, яка забезпечує розвиток сучасних цифрових і комунікативних навичок, регулярне проведення програм підвищення кваліфікації, стажувань тренінгів і воркшопів для НПП. Крім того, забезпечення ОК фахівцями, які мають високі наукові й професійні здобутки (зокрема, публікації у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus та WoS, монографії та підручники з відповідних дисциплін, міжнародні стажування та підвищення кваліфікації), також є взірцевою практикою на даній ОП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансових ресурсів загалом достатньо для належного забезпечення ОП. Фінансування КНУТШ формується коштом держбюджету та доходів від надання освітніх послуг та інших джерел, не заборонених законодавством, що має відображення у Звіті про фінансові результати (<https://knu.ua/pdfs/official/Zvitnist2023/Zvitnist-2023.pdf>). Матеріально-технічна база дозволяє досягти заявлених в ОП цілей і ПРН та включає: тематичні мультимедійні аудиторії «Китайська мрія» (за сприяння посольства КНР в Україні) і «Турецький світ» (за сприяння ТІКА), мультимедійне забезпечення (сучасні комп'ютери, ноутбуки, проектори, мультимедійні вебкамери). Наукова бібліотека імені М. Максимовича забезпечує можливість користуватися ресурсами, що включають фонди та електронні каталоги, а також реферативну базу даних SCOPUS та Web of Science, а також інші повнотекстові бази даних (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elresurs.php3>). Зареєстровані користувачі мережі УРАН мають відкритий доступ до міжнародних видавництв Springer, Cambridge University Press, Nature Publishing Group та інших (<https://knu.ua/ua/resources/auth/>), що дозволяє забезпечити здобувачів фаховою літературою іноземними мовами. Сформовані на базі кафедри Центр досліджень новітньої історії Китаю (https://for.history.knu.ua/?page_id=3975) та Центр досліджень історії турецького і кримськотатарського народів (https://for.history.knu.ua/?page_id=4001) забезпечує здобувачів необхідною фаховою літературою китайською й турецькою мовами. Здобувачі мають вільний доступ до методичного забезпечення, яке формується на дидактично-матеріальній базі, що забезпечена підручниками в електронному та друкованому варіантах, посібниками, методологічними розробками до відповідних освітніх компонентів передбачених ОП. Загалом навчально-методичне забезпечення ОП сприяє досягненню цілей, завдань та ПРН.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

КНУТШ забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів до відповідної інфраструктури, а саме: гуртожитки, їдальня, клініка, служба психологічної допомоги, первинна профспілкова організація, Центр іноземних мов, молодіжний центр культурно-естетичного виховання (<https://knu.ua/ua/dep/molod-center>). Здобувачі освіти даної ОП мають доступ до користування безкоштовними мережевими корпоративними ресурсами КНУТШ, а саме: обліковим записом у Google Workspace та доступом до мережі eduroam у приміщеннях факультету. Здобувачі та викладачі мають вільний доступ до фондів Наукової бібліотеки імені М. Максимовича (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/onlinedb/cul.php3>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Вченою радою КНУТШ ухвалено комплекс заходів для виявлення й покращення потреб здобувачів: Ухвала Вченої ради «Оцінювання якості освітнього процесу КНУТШ здобувачами освіти» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2061>) та Стратегічний план розвитку Університету на період 2018-2025 року (<http://surl.li/frxdh>), що містить заходи з соціально-педагогічного супроводу для забезпечення сприятливих умов навчання. У ЗВО створена «Навчальна лабораторія соціологічних та освітніх досліджень» (<https://sociology.knu.ua/uk/departament/navchalna-laboratoriya-sociologichnyh-ta-osvitnih-doslidzenh>), що забезпечує комунікацію між керівництвом університету та здобувачами вищої освіти. Також студенти мають доступ до Клініки (<https://clinic.knu.ua/>) та Інституту психіатрії (<https://ipsycho.knu.ua/>). Фахівці Психологічної служби (<https://psyservice.knu.ua/>) здійснюють безкоштовне цілодобове консультування та психологічну допомогу з дотриманням конфіденційності. У рамках діяльності Психологічної служби КНУТШ розробляється проєкт, що направлений на психологічну адаптацію та підтримку ветеранів у студентському середовищі. Розроблено план заходів, спрямований на забезпечення інформаційної безпеки (<https://senate.knu.ua/?p=2088>). Наявний Медичний кабінет для надання здобувачам і працівникам невідкладної медичної допомоги. В приміщеннях факультету дотримуються правил пожежної безпеки та санітарно-епідемічних норм. У ЗВО облаштовані укриття у цокольному поверсі корпусу та «пункт незламності» з безперервним постачанням електроенергії.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

КНУТШ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну та консультативну підтримку здобувачів ОП відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ. У процесі вивчення інформації, зазначеної у відомостях про самооцінювання, сайту ЗВО та інтерв'ювання здобувачів і представників самоврядування також було з'ясовано, що для реалізації дистанційного/змішаного та онлайн-навчання використовуються наступні платформи: Google Classroom, zoom. В структурі ЗВО існує Молодіжний центр культурно-естетичного виховання (<https://www.knu.ua/ua/dep/molod-center>), Центр палеоетнологічних досліджень (<http://bit.ly/3YUaYZQ>), Telegram-канал "Психологічна служба КНУ імені Тара Шевченка" (https://t.me/Abithist_bot та https://t.me/psy_service_knu). У ЗВО наявні інформаційні майданчики, що організовані Студентським парламентом задля покращення якості соціальної підтримки здобувачів. Відповідно до п. 12.3.8. Положення про організацію освітнього процесу КНУТШ надає здобувачам (у т.ч. іноземним громадянам і здобувачам освіти з особливими потребами) безперешкодний доступ до навчально-методичного забезпечення, бібліотечних ресурсів, наукометричних баз даних, фахової консультаційної підтримки, наявне належне технічне оснащення аудиторного фонду та гуртожитків.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО повною мірою забезпечує права на освіту осіб з особливими потребами через низку положень: Концепція розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf>), Пам'ятка про правила комунікації із людьми з інвалідністю (<https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Pamyatka-pro-pravyla-komunikaciyi-iz-lyudmy-z-invalidnistyu.pdf>), Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Poryadok-suprovodu-osib-z-invalidnistyu.pdf>). У нормативних документах наявні правила, комунікації з різними категоріями здобувачів з особливими потребами. Під час аналізу відомостей самооцінювання та огляду матеріально-технічної бази для ЕГ продемонстровано спеціально обладнані ліфти та пандуси. На ОП немає здобувачів з особливими потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У КНУТШ існує низка чинних положень, що регулюють вирішення конфліктних ситуацій, зокрема: Етичний кодекс університетської спільноти, що регламентує етичні принципи, такі як академічна свобода, академічна доброчесність та етичні норми діяльності всіх учасників освітнього процесу; Положення про організацію освітнього процесу; Пам'ятка норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу КНУТШ, що введена в дію наказом ректора від 10.11.2021 № 897-32 (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1885>); Порядок вирішення конфліктних ситуацій (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1335>); Порядком запобігання та протидії дискримінації, булінгу та гендерно-обумовленому насильству в ЗВО (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2008>). З метою запобігання корупції в КНУТШ затверджено та введено в дію Антикорупційну програму (<https://www.univ.kiev.ua/official/preventing-corruption/#p2>), яка сформована згідно з чинним законодавством. КНУ імені Тараса Шевченка не рідше ніж один раз на 5 років проходить зовнішнє оцінювання корупційних ризиків, яке реалізують аудиторські, юридичні органи та незалежні експерти. Органи студентського самоврядування відстежують наявність конфліктних ситуацій у студентському середовищі та сприяють позитивному їх вирішенню, шляхом бесід зі старостами та кураторами.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Наявність спеціалізованих мультимедійних лабораторій «Китайська мрія» і «Турецький світ» забезпечують необхідними матеріально-технічними ресурсами та навчальною літературою для опанування здобувачами турецької та китайської мови, історії й культури. Матеріальна база ЗВО адаптована для осіб з особливими освітніми потребами та сприяє реалізації принципу безбар'єрності в освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОП відповідає вимогам усіх підкритеріїв. Створено унікальне освітнє середовище, що сприяє задоволенню навчальних та наукових потреб здобувачів вищої освіти, яке спрямоване на мовну й історичну підготовку фахівців-сходознавців (китаєзнавство й тюркологія). До взірцевих практик можна віднести матеріальну базу, а саме наявність тематичних мультимедійних аудиторій «Китайська мрія» та «Турецький світ», Центру досліджень новітньої історії Китаю та Центру досліджень історії турецького і кримськотатарського народів, які забезпечують здобувачів необхідним навчальним контентом китайською й турецькою мовами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Основним нормативним документом ЗВО, що регулює процедури розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм, є Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ. Остання редакція ОП була затверджена у 2020 р. і після цього не переглядалася. ОП редакції 2020 р. пройшла визначені внутрішнім положенням процедури зовнішнього рецензування, попереднього погодження, внутрішньої експертизи й затвердження. Обговорення нової редакції ОП обговорювалося на засіданнях кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (протоколи завантажено до ІС). Внутрішнім положенням передбачено підстави для ініціації змін до освітніх програм, зокрема висновки за результатами щорічного моніторингу освітньої програми. У відомостях про самооцінювання було зазначено, що враховується моніторинг освітньої програми, проте на запит ЕГ щодо отримання підтверджувальних документів локального моніторингу ОП, було зазначено, що він не проводився.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Основними формами залучення здобувачів вищої освіти та органів студентського самоврядування до процедур періодичного перегляду ОП та забезпечення якості освіти є: проведення регулярних опитувань, зокрема моніторингового опитування UNIDOS, що проводиться факультетом соціології; участь студентів у Науково-методичній комісії та Вченій раді історичного факультету; індивідуальні зустрічі з викладачами та зустрічі здобувачів зі стейкхолдерами; подання й пропозиції органів студентського самоврядування до адміністрації на підставі безпосереднього обговорення питань якості викладання зі здобувачами. Студенти під час зустрічі з ЕГ зазначили, що вони проходять регулярні опитування. Результати останнього опитування оприлюднені на вебсайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (https://for.history.knu.ua/?page_id=3618). Здобувачі ОП підтвердили, у тому числі які входять до органів студентського самоврядування підтвердили, що викладачі кафедри регулярно спілкуються з ними щодо якості викладання освітніх компонентів. Однак через те, що програма не оновлювалася з 2020 р. пропозиції здобувачів, які наразі навчаються на ОП, не враховувалися. ЕГ переконалася, що на історичному факультеті студентське самоврядування активно залучене до процедур забезпечення якості, зокрема оперативно реагує на звернення студентів щодо неналежної якості викладання.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Враховуючи два напрями, які розвиваються за цією ОП – китаєзнавство та тюркологія, кафедра активно співпрацює з науковими, освітніми та культурними установами та організаціями, які сприяють розвитку ОП. Це, зокрема, Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського та Інститут всесвітньої історії НАНУ, Меджліс кримськотатарського народу, Української асоціації китаєзнавців, Асоціація мусульман України, Українсько-Тюркський центр тощо. Зустрічі, які організували НПП кафедри з роботодавцями й студентами у 2023 р. зафіксовані у відеоформаті (завантажено до ІС). Втім, їхні рекомендації щодо ОП поки не були враховані у зв'язку з тим, що її оновлення з 2020 р. не відбувалося. На університетському рівні функціонує Рада роботодавців КНТУШ (<https://www.knu-employers-council.com/>) – консультативно-дорадчий орган, покликаний створити ефективні умови співпраці освіти та підприємств задля спільного розвитку кар'єрного потенціалу молоді. Його діяльність регулюється Положенням про ради роботодавців у КНУТШ (<https://senate.knu.ua/?p=1466>). У п. 7.3.1 цього положення зазначено, що за кожною спеціальністю (освітньою програмою) за пропозиціями факультету створюється експертна рада роботодавців. Проте на історичному факультеті такої експертної ради не створено.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Питанням допомоги випускникам ЗВО у працевлаштуванні та розвиткові кар'єрного зростання опікується Відділ сприяння працевлаштуванню випускників КНУТШ (<https://jobs.knu.ua>). ЕГ з'ясувала, що до компетенції цього відділу не входять збирання, аналіз і врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників різних ОП. Переважно цим займаються відповідні факультети й кафедри. На сайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн наявна сторінка «Випускники кафедри» (https://for.history.knu.ua/?page_id=1023), де розміщена інформація про відомих випускників та переліки випускників з 1991 по 2016 рр. Також кафедра проводить опитування випускників через Google-форму (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc8CvAnxWoegIoFnjtoEJGG8xX-4E1l77AqoNJ_XFRvojQBew/viewform). Випускники підтвердили під час зустрічі з ЕГ, що проходили опитування. Варто зазначити, що випускники, які завершили навчання у 2019 р. зауважували, що їх не влаштувала мовна підготовка й доцільно було її збільшити. Це узгоджується зі змінами ОП у 2020 р., які передбачали поглиблену підготовку однієї з мов (китайської чи турецької). Під час опитування фокус-груп ЕГ дізналася, що більшість випускників бакалаврського рівня зорієнтовані на продовженні навчання для отримання ступеня магістра.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Проведення щорічного моніторингу ОП передбачене Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ (розділ 9). Процедури конкретизовано й визначено відповідальних осіб за їх виконання. Вони передбачають оцінювання ОП щодо забезпечення її актуальності, врахування очікувань ринку праці й суспільства, рівня навантаження, прогресу та завершення роботи студентів та їх задоволеності ОП, стану навчального середовища, змістовного наповнення ОП тощо. Одними з процедур, які передбачені під час моніторингу, є проведення науково-методичного семінару, на якому обговорюються потреба введення нових навчальних курсів, та підготовка звіту про самооцінку ОП. Важливою процедурою, яка сприяє посиленню якості освіти, є моніторинг виконання заходів щодо вдосконалення ОП, яку має проводити відділ забезпечення якості освіти. Результати відповіді на запит ЕГ щодо додаткових документів дає підстави вважати, що не всі процедури здійснюються в повному обсязі, а основним заходом, на якому обговорюються недоліки ОП, є засідання кафедри.

Моніторинг ОП після ухвалення редакції 2020 р. не проводився, проте враховувалися інтереси здобувачів щодо організації освітнього процесу та якості викладання, зокрема під час переходу університету на дистанційне навчання у зв'язку з Covid карантинном та оголошенням воєнного стану в Україні.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результати акредитаційних експертиз щорічно обговорюються на засіданнях Вченої ради КНУТШ, під час яких ухвалюються ключові рекомендації, які доводяться до відома факультетів (останнє обговорення: <http://surl.li/rukbf>). Відділ забезпечення якості освіти здійснює аналіз рекомендацій акредитаційних експертиз за трьома напрямками: пропозиції, що мають інституційний характер; пропозиції для покращення якості освітніх програм, пропозиції, що суперечать внутрішній автономії та законодавчій базі. Надалі проводиться післяакредитаційний внутрішній аудит на рівні факультету. Програма проходить первинну акредитацію, проте минулого року був досвід проведення акредитації інших ОП за цією спеціальністю, який можна було б врахувати для покращення якості ОП. Однак, під час фінальної зустрічі було з'ясовано, що на рівні університету є рекомендація, що зміни до ОП, яка має виходити на акредитацію, здійснюються вже після проведення зовнішнього оцінювання.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Система внутрішнього забезпечення якості в ЗВО має чітку структуру та забезпечена необхідними процедурами. Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ встановлює чітку послідовність дій і розмежує відповідальність між гарантом ОП, завідувачем кафедри, науково-методичною радою факультету, відділом забезпечення якості освіти та іншими структурними підрозділами щодо процедур забезпечення якості. ЕГ відзначає, що на рівні кафедри й факультету здійснюються регулярні заходи, на яких обговорюються питання підвищення якості ОП та якості освіти, втім деякі процедури не формалізуються у вигляді документів, передбачених положенням. На рівні університету проводяться заходи щодо підвищення кваліфікації гарантів, проведення круглих столів, на яких вони можуть поділитися досвідом менеджменту ОП. Водночас на думку ЕГ, варто було більш оперативно реагувати на зауваження й пропозиції, отримані під час процедур зовнішнього оцінювання якості ОП. Загалом сформована система забезпечення якості ефективно поєднує різні рівні (університетський, факультетський, кафедральний), враховує побажання здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів. Це дозволяє ЕГ стверджувати, що в ЗВО сформовано культуру якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Нормативна база ЗВО формує чітку й багаторівневу систему забезпечення якості вищої освіти, розподіляє обов'язки й відповідальність між різними суб'єктами академічної спільноти, сприяє врахуванню інтересів зацікавлених сторін під час перегляду ОП та підвищення якості освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліки: 1) Моніторинг і перегляд ОП після затвердження редакції 2020 р. не здійснювався. ЕГ рекомендує дотримуватися вимог внутрішнього положення й проводити щорічний моніторинг ОП, на основі якого розглядати питання щодо доцільності перегляду ОП. 2) Результати зовнішнього оцінювання інших ОП за спеціальністю 032 «Історія та археологія» не були взяті до уваги для оновлення даної ОП. ЕГ рекомендує на інституційному рівні оперативно враховувати результати зовнішнього оцінювання за спорідненими ОП у випадку наявності схожих недоліків.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП відповідає підкритеріям 9.2, 9.3, 9.4, 9.7 повністю. Вимоги підкритеріїв 9.1, 9.5, 9.6 виконані частково. Недоліки за підкритеріями 9.1, 9.5 і 9.6 були пов'язані з відсутністю тривалого оновлення ОП, в тому числі за результатами зовнішньої оцінки інших ОП цієї спеціальності. Проте кафедра здійснює регулярні процедури збирання пропозицій від різних зацікавлених сторін, що дасть можливість врахувати їх до початку наступного навчального року. Тому ЕГ вважає, що ці недоліки є несуттєвими й можуть бути оперативно усунені.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, визначені низкою документів, які оприлюднені на офіційному вебсайті КНУТШ (<https://knu.ua/ua/official>), сайтах Навчально-методичного відділу (<http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>) та історичного факультету (<http://www.history.univ.kiev.ua/docs-2/>). Права й обов'язки учасників освітнього процесу визначають: Статут КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>), Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022-with-changes.pdf), Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>), Етичний кодекс університетської спільноти (<https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності у КНУТШ (<https://knu.ua/pdfs/official/Regulation-for-academic-integrity.pdf>). Інформація, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційних вебсайтах ЗВО відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та Закону України «Про освіту» оприлюднена на окремій сторінці офіційного вебсайту КНУТШ (<https://knu.ua/ua/official/must-published/>). На сайті Вченої ради КНУТШ у розділі «Положення/Порядки/Стратегії» (<https://senate.knu.ua/?cat=8>) оприлюднені актуальні документи, які регулюють різні аспекти освітнього процесу й наукової діяльності ЗВО. Положення про студентське самоврядування КНУТШ (http://sp.knu.ua/wp-content/uploads/2016/08/Polozhennya_pro_studentske_samovryaduvannya_KNU.pdf) розміщене на сайті Студентського парламенту (<http://sp.knu.ua/>), але доступність до нього ускладнена, адже воно знаходиться на останній сторінці в розділі «Документи». Аналіз нормативної бази дає підстави ЕГ вважати, що правила і процедури, встановлені в нормативних документах ЗВО є чіткими й зрозумілими, проте не всі положення, які оприлюднюються, є затвердженими належним чином (на титульному аркуші Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу та Положення про студентське самоврядування відсутні підписи й печатки, як в інших нормативних документах ЗВО).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОП 2020 рр. було оприлюднено на вебсайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (<https://for.history.knu.ua/?p=3864>). Стейкхолдери могли подати свої пропозиції в різний спосіб: на електронну пошту гаранта, в телефонному режимі або під час особистих зустрічей.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація про ОП, зокрема описи ОП 2018 і 2020 рр. та робочі програми всіх освітніх компонентів розміщено на сайті кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн (https://for.history.knu.ua/?page_id=3429). Обсяг доступної інформації цілком достатній для зацікавлених сторін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

На сайті кафедри представлена повна інформація про ОП, у тому числі робочі програми всіх освітніх компонентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недолік: не всі нормативні положення, опубліковані на вебсайті університету, затверджені в установленому порядку, ЕГ рекомендує усунути цей недолік в до завершення навчального року. Також доцільно розмістити новий проект ОП на сайті кафедри не пізніше ніж за місяць до затвердження його Вченою радою, а після завершення громадського обговорення оприлюднити таблицю пропозицій від стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОП відповідає підкритеріям 9.2, 9.3 повністю. Вимоги підкритерію 9.1 виконані частково. Недолік за підкритерієм 9.1 є несуттєвим, оскільки може бути усунений в найкоротші терміни шляхом оприлюднення на сайті ЗВО нормативних документів, затверджених належним чином.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

В. о. гаранта ОП (у зв'язку з перебуванням гаранта ОП в лавах ЗСУ було прийнято рішення про призначення в.о. гаранта; наказ про зміну гаранта долучено до ІС) та керівництво Київського національного університету імені Тараса Шевченка створили всі необхідні умови для роботи ЕГ, надали затребувані документи та підтверджувальні матеріали, організували зустрічі відповідно до програми роботи ЕГ у дистанційному режимі. Експерти отримали достатні підстави вважати, що освітній процес є не удаваним і здійснюється в реальних умовах. Під час онлайн-зустрічей із фокус-групами, опрацювання додаткової інформації й аналізу вебсайту університету й кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн відомості, які отримала ЕГ, підтверджували фактичну відповідність критеріям.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B

Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Дроздов Віктор Володимирович

Члени експертної групи

Кліш Андрій Богданович

Винарчук Тетяна Валеріївна

Чінена Ольга Віталіївна